

**ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH ĐỒNG THÁP
TRƯỜNG CAO ĐẲNG CỘNG ĐỒNG ĐỒNG THÁP**

GIÁO TRÌNH

MÔ ĐUN: KHUYẾN NÔNG

NGÀNH, NGHỀ: KHOA HỌC CÂY TRỒNG

TRÌNH ĐỘ: CAO ĐẲNG

(Ban hành kèm theo Quyết định Số: /QĐ-CD-ĐT ngày... tháng... năm 2017 của Hiệu trưởng Trường Cao đẳng Cộng đồng Đồng Tháp)

Đồng Tháp, năm 2017

TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN

Tài liệu này thuộc loại sách giáo trình nên các nguồn thông tin có thể được phép dùng nguyên bản hoặc trích dùng cho các mục đích về đào tạo và tham khảo.

Mọi mục đích khác mang tính lệch lạc hoặc sử dụng với mục đích kinh doanh thiếu lành mạnh sẽ bị nghiêm cấm.

TaiLieu.vn

LỜI GIỚI THIỆU

Giáo trình Khuyến nông được biên soạn trên cơ sở kế hoạch đào tạo ngành Bảo vệ thực của Trường Cao đẳng Cộng đồng Đồng Tháp. Giáo trình này cung cấp cho sinh viên những kiến thức cơ bản nhất về nông Khuyến nông, kỹ thuật tổ chức và quản lý các chương trình khuyến nông nhằm giúp sinh viên sau khi ra trường có thể nắm được các kỹ năng cần thiết để xây dựng và quản lý chương trình khuyến nông một cách hiệu quả nhất

Trong khi biên soạn, tập thể tác giả đã bám sát phương châm giáo dục gắn liền lý luận với thực tiễn. Tham gia biên soạn giáo trình này gồm:

ThS. Trần Nguyễn Trúc Giang: Chủ biên, biên soạn Bài 1,2,3,4,5,6,7

Bài 1: Giới thiệu về khuyến nông

Bài 2: Nông dân với chương trình khuyến nông

Bài 3: Dạy và học trong khuyến nông

Bài 4: Phương pháp khuyến nông

Bài 5: Lập kế hoạch và đánh giá chương trình khuyến nông

Bài 6: Phương pháp điều khiển cuộc họp

Bài 7: Phát triển kỹ thuật có sự tham gia (PTD)

Tác giả cảm ơn sự đóng góp ý kiến cho việc biên soạn cuốn giáo trình này của thầy Phạm Thanh Hải.

Đây là cuốn giáo trình được biên soạn công phu, nhưng chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót. Vì vậy chúng tôi rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến của đồng nghiệp và các độc giả.

Xin chân thành cảm ơn.

Đồng Tháp, ngày 26 tháng 5 năm 2017

Chủ biên

Trần Nguyễn Trúc Giang

MỤC LỤC

Trang

Contents

TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN.....	i
LỜI GIỚI THIỆU	ii
Chương 1 GIỚI THIỆU VỀ KHUYẾN NÔNG	8
1. Khái niệm	8
1.1. Khái niệm Khuyến nông	8
2. Mục tiêu của khuyến nông	10
2.1. Mục tiêu.....	10
2.2. Các yếu tố của mục tiêu	10
2.3. Thiết lập các mục tiêu	11
3. Chức năng của khuyến nông	11
4. Nhiệm vụ của khuyến nông.....	12
5. Các hoạt động của khuyến nông	12
6. Những nguyên tắc hoạt động của khuyến nông	13
6.1. Phối hợp với nông dân chứ không thay thế nông dân.....	13
6.2. Công tác khuyến nông có tính cách hoàn toàn dân chủ và tự nguyện	13
6.3. Công tác khuyến nông mang tính chất toàn diện	13
6.4. Công tác khuyến nông lấy sự thích ứng cho từng địa phương làm nguyên tắc .	13
6.5. Công tác khuyến nông dựa trên nguyên tắc bình đẳng	14
6.6. Công tác khuyến nông là một công việc đầy trách nhiệm	14
6.7. Công tác khuyến nông cần phải hợp tác chặt chẽ với các tổ chức phát triển nông thôn khác	14
6.8. Khuyến nông làm việc với các đối tượng khác nhau	15
6.9. Khuyến nông là nhịp cầu thông tin hai chiều.....	15
7. Vai trò của một cán bộ khuyến nông	16
8. Tiêu chuẩn cho một khuyến nông viên	16
Chương 2 NÔNG DÂN VỚI CHƯƠNG TRÌNH KHUYẾN NÔNG	18
1. Sự tham gia của nông dân trong chương trình khuyến nông	18
1.1. Sự tham gia là gì?	18
1.2. Tại sao nông dân phải tham gia?	19

2. Tiến trình chấp nhận kỹ thuật mới của của nông dân	19
2.1. Bối cảnh của nông dân trước khi quyết định	19
2.2. Những yếu tố ảnh hưởng việc chấp nhận khuyến cáo kỹ thuật mới của nông dân	22
2.3. Xu hướng hành động của nông dân	22
2.4. Các giai đoạn trong tiến trình chấp nhận thông tin	22
Chương 3 DẠY VÀ HỌC TRONG KHUYẾN NÔNG.....	24
1. Khái niệm dạy học trong khuyến nông	24
2. Việc học của nông dân	25
2.1. Nông dân học như thế nào	25
2.2. Những yếu tố ảnh hưởng đến việc học của người lớn	26
2.3. Nguyên tắc đào tạo người lớn đạt hiệu quả cao	28
3. Phương pháp dạy học trong khuyến nông.....	29
3.1. Các bước trong giảng dạy	29
3.2. Các phương pháp giảng dạy.....	29
Chương 4 PHƯƠNG PHÁP KHUYẾN NÔNG	33
1. Phương pháp tiếp xúc cá nhân	33
1.1. Thăm trang trại và nhà nông dân.....	33
1.2. Đến trụ sở khuyến nông	34
1.3. Gọi điện thoại.....	35
1.4. Liên lạc bằng thư.....	35
2. Phương pháp tiếp xúc nhóm.....	36
2.1. Hợp nhóm.....	36
2.2. Trình diễn	37
3. Phương pháp thông tin đại chúng	39
3.1. Đặc điểm của phương pháp thông tin đại chúng.....	39
3.2. Phân loại phương tiện thông tin đại chúng	40
Chương 5 LẬP KẾ HOẠCH VÀ ĐÁNH GIÁ CHƯƠNG TRÌNH KHUYẾN NÔNG.....	43
1. Phương pháp lập kế hoạch của chương trình khuyến nông	43
1.1. Khái quát	43
1.2. Các bước lập kế hoạch	44
2. Đánh giá một chương trình khuyến nông.....	45

3. Chiến dịch khuyến nông.....	45
3.1. Khái niệm	45
3.2. Các bước tiến hành một chiến dịch	46
4. Đánh giá kết quả.....	47
Chương 6 PHƯƠNG PHÁP ĐIỀU KHIỂN CUỘC HỌP	48
1. Các hình thức họp	48
2. Chuẩn bị cuộc họp năng động và có hiệu quả.....	49
3. Nguyên tắc điều khiển cuộc họp	50
4. Khuyến khích sự tham gia trong cuộc họp.....	50
Chương 7 PHÁT TRIỂN KỸ THUẬT CÓ SỰ THAM GIA (PTD)	52
1. Giới thiệu về PTD.....	52
1.1. Khái niệm về PTD	52
1.2. Các đặc điểm chủ yếu của PTD	52
1.3. Những trở ngại đối với sự tham gia	53
2. Các kỹ năng và thái độ	53
2.1. Những lỗi thường gặp khi giao tiếp với nông dân	53
2.2. Các kỹ năng tham gia và thái độ	54
3. Tiến trình PTD	55
TÀI LIỆU THAM KHẢO	57

GIÁO TRÌNH MÔ ĐUN

Tên môn học: KHUYẾN NÔNG

Mã môn học: CNN444

Vị trí, tính chất, ý nghĩa và vai trò của mô đun:

- Vị trí: Khuyến nông là môn học kỹ năng chuyên ngành bắt buộc, được bố trí sau khi người học đã học xong chương trình các môn học chung và các môn học cơ sở.

- Tính chất: đây là một trong những môn học kỹ năng quan trọng, giúp sinh viên hiểu về các hoạt động khuyến nông và các kỹ năng cần thiết trong hoạt động khuyến nông.

Ý nghĩa và vai trò: Giáo trình này cung cấp cho sinh viên những kiến thức cơ bản nhất về nông Khuyến nông, kỹ thuật tổ chức và quản lý các chương trình khuyến nông nhằm giúp sinh viên sau khi ra trường có thể nắm được các kỹ năng cần thiết để xây dựng và quản lý chương trình khuyến nông một cách hiệu quả nhất

Mục tiêu của mô đun:

- Về kiến thức:

- + Hiểu được khuyến nông là gì, các hoạt động của khuyến nông
- + Biết được phương pháp tiếp xúc với nông dân như thế nào để nông dân có cảm tình và đạt hiệu quả cao trong công việc
- + Biết các nguyên tắc thuyết phục nông dân hành động và biết cách tổ chức những buổi tập huấn, hội họp
- + Nắm bắt được các cách thiết kế bài giảng, áp phích, bảng lật, tờ bướm.

- Về kỹ năng:

- + Thực hiện các nguyên tắc để lấy thiện cảm với nông dân
- + Xây dựng được bài thuyết trình và thực hiện thuyết trình trước nông dân đạt hiệu quả tốt
- + Thực hiện tổ chức những buổi hội thảo, tập huấn cho nông dân
- + Thiết kế được các bảng lật, bài báo cáo sinh động, dễ hiểu.

- Về năng lực tự chủ và trách nhiệm:

- + Rèn luyện tính cẩn thận, ham học hỏi.
- + Làm việc độc lập hoặc làm việc theo nhóm, giải quyết công việc, vấn đề phức tạp trong điều kiện làm việc thay đổi, chịu trách nhiệm cá nhân và trách nhiệm đối với nhóm.

Nội dung của mô đun:

Số TT	Tên bài, mục	Thời gian (giờ)			
		Tổng số	Lý thuyết	Thực hành, thí nghiệm, thảo luận, bài tập	Kiểm tra
1	Chương 1: Giới thiệu chung về khuyến nông	1	1		
2	Chương 2: Nông dân với chương trình khuyến nông	1	1		
3	Chương 3: Dạy và học trong khuyến nông	2	2		
4	Chương 4: Phương pháp khuyến nông	12	4	8	
5	Kiểm tra	1			1
6	Chương 5: Lập kế hoạch và đánh giá chương trình khuyến nông	15	3	12	
7	Chương 6: Phương pháp điều khiển cuộc họp	11	3	8	
8	Ôn thi	1			1
9	Thi/kiểm tra kết thúc môn học	1			1
Cộng		45	14	28	3

Chương 1

GIỚI THIỆU VỀ KHUYẾN NÔNG

MĐ 31-01

Giới thiệu:

Việt Nam là quốc gia lấy sản xuất nông nghiệp làm chủ lực với hơn 80% dân số sống chủ yếu bằng nghề sản xuất nông nghiệp. Tuy nhiên đa số nông dân còn sản xuất theo hướng tự phát, dẫn đến việc các sản phẩm nông nghiệp chưa phù hợp với nhu cầu thị trường dẫn đến việc được mùa mất giá, các sản phẩm nông nghiệp có chất lượng không đồng đều, khó tiếp cận với thị trường

Nông dân nắm được hoặc nắm chưa đầy đủ các khuyến cáo trong việc sản xuất từ các cơ quan chức năng, vì vậy sản phẩm nông nghiệp làm ra chưa tiếp cận được thị trường của các quốc gia khó tính với nhu cầu nhập khẩu và giá trị sản phẩm cao

Việc khuyến cáo nông dân áp dụng các quy trình kỹ thuật tiên tiến trong sản xuất nông nghiệp nhằm giúp sản phẩm nông nghiệp của Việt Nam nâng cao giá trị đòi hỏi phải có các kỹ năng thiết yếu để thuyết phục cũng như truyền đạt cho nông dân, vì vậy môn học Khuyến nông ra đời giúp học viên nắm bắt được các kỹ năng cần thiết nhằm giải quyết các vấn đề trên.

Mục tiêu:

Kiến thức:

- + Phát biểu được khái niệm về khuyến nông
- + Nắm bắt được khái niệm, vai trò và nhiệm vụ cơ bản của hoạt động khuyến nông

Kỹ năng: Trình bày và hiểu các khái niệm, vai trò, nhiệm vụ của hoạt động khuyến nông

Năng lực tự chủ và trách nhiệm: Rèn luyện tính cẩn thận, ham học hỏi. Làm việc độc lập hoặc làm việc theo nhóm, giải quyết công việc, vấn đề phức tạp trong điều kiện làm việc thay đổi, chịu trách nhiệm cá nhân và trách nhiệm đối với nhóm

1. Khái niệm

1.1. Khái niệm Khuyến nông

“Khuyến nông” bắt nguồn từ chữ “Extension” có nghĩa là “mở rộng, triển khai” và được sử dụng đầu tiên ở nước Anh năm 1866. Đây là một thuật ngữ khó định nghĩa một cách chính xác vì khuyến nông được tổ chức bằng nhiều cách khác nhau.

Giải thích theo từ Hán Việt “khuyến” có nghĩa là khuyên người ta nên gắng sức, “nông” có nghĩa là nông dân, nông thôn, nông nghiệp. Vậy có thể hiểu nôm na khuyến nông là những khuyến cáo nông dân, nông thôn phát triển nông nghiệp. Có rất nhiều định nghĩa cho thuật ngữ khuyến nông như sau:

1. Khuyến nông là một từ tổng quát để chỉ tất cả công việc có liên quan đến việc phát triển nông thôn. Đó là một hệ thống giáo dục ngoài nhà trường, trong đó người già và người trẻ học bằng cách thực hành. Tất cả những kết đạt được của khuyến nông là giúp cho gia đình nông dân có được một cuộc sống tốt hơn.

2. KN là chương trình giáo dục cho nông dân dựa trên nhu cầu của họ, giúp giải quyết các vấn đề trên cơ sở tự lực.

3. KN là những hoạt động nhằm giúp đỡ nông dân và gia đình của họ cải thiện cuộc sống. Khuyến nông viên có nhiệm vụ chuyển giao đến cho nông dân những kiến thức khoa học tự nhiên để họ có khả năng điều hành trang trại một cách có hiệu quả hơn.

4. KN không phải là một tổ chức cứng nhắc, mà là một quá trình giáo dục có mục đích để chuyển những thông tin có ích đến nông dân, nhằm giúp họ học cách sử dụng chúng để xây dựng một đời sống tốt hơn cho mình, cho gia đình và cho xã hội.

5. KN là một quá trình đặc biệt giúp cho người ta học bằng cách thực hành và phát triển lòng tin để đáp ứng mục tiêu là tăng thu nhập và chất lượng đời sống của họ.

6. KN là một kiểu đào tạo đặc biệt, dành cho những người sống ở nông thôn, nhằm đem lại cho họ những lời khuyên và những thông tin cần thiết giúp họ giải quyết những vấn đề của họ.

7. KN luôn đi sát với công việc của người sản xuất nhằm cải thiện điều kiện sống và làm việc của họ. Điều này bao gồm sự giúp đỡ những người nông dân tăng hiệu quả sản xuất và qua đó làm cho họ tự tin trong tương lai phát triển của mình.

Những định nghĩa trên có một điểm giống nhau là tất cả đều nhấn mạnh KN là một quá trình kéo dài trong một giai đoạn chứ không phải là một hành động duy nhất thực hiện một lần rồi thôi.

Tóm lại: Khuyến nông là một quá trình học hỏi, trao đổi kinh nghiệm với nhau, tuyên truyền những thông tin, kiến thức, đào tạo những kỹ năng cần thiết

cho người nông dân để họ có đủ khả năng phán đoán và giải quyết vấn đề của chính nhằm nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho gia đình và cộng đồng

Ở Việt Nam, khuyến nông có thể định nghĩa như sau: Khuyến nông là cách đào tạo, rèn luyện tay nghề cho nông dân, đồng thời giúp họ hiểu được những chủ trương, chính sách về nông nghiệp, những kiến thức kỹ thuật, kinh nghiệm quản lý, nhưng thông tin thị trường để họ có khả năng tự giải quyết được các vấn đề của gia đình và cộng đồng nhằm đẩy mạnh sản xuất, cải thiện đời sống, nâng cao dân trí, góp phần xây dựng và phát triển nông thôn.

2. Mục tiêu của khuyến nông

2.1. Mục tiêu

Mục tiêu của khuyến nông là làm thay đổi cách đánh giá, nhận thức của nông dân trước những khó khăn trong cuộc sống, giúp họ có cái nhìn thực tế và lạc quan hơn đối với mọi vấn đề, có được năng lực tự quyết định biện pháp vượt qua khó khăn.

Khuyến nông không chỉ nhằm mục tiêu phát triển kinh tế mà còn hướng tới sự phát triển toàn diện của bản thân người nông dân và nâng cao chất lượng cuộc sống nông thôn.

Trong giai đoạn hiện nay mục tiêu tổng quát của khuyến nông là thúc đẩy và hỗ trợ sản xuất, nâng cao đời sống của người dân nông thôn nhằm đáp ứng yêu cầu của quốc gia và địa phương trong phát triển nông nghiệp đồng thời bảo tồn được các nguồn tài nguyên thiên nhiên và môi trường

Có 3 mức độ mục tiêu:

- Mục tiêu cơ bản: phổ biến tri thức khoa học nông nghiệp, nâng cao đời sống vật chất tinh thần của nông dân hơn trước, cải thiện phương pháp sản xuất nông lâm ngư nghiệp. Cải thiện tổ chức nông thôn và sinh hoạt của nông thôn.

- Mục tiêu tổng quát: Làm cho việc sản xuất của nông dân, của trang trại tốt hơn, cho việc thu nhập và nghĩa vụ của công dân tốt hơn.

- Mục tiêu hoạt động: thiết kế và quản lý việc triển khai “thí điểm” trình diễn các mô hình hoạt động sản xuất nông lâm ngư nghiệp thông qua từng công việc cụ thể.

2.2. Các yếu tố của mục tiêu

Trong bối cảnh phát triển nông thôn, KN có mục đích giúp đỡ nông dân tự giải quyết vấn đề của họ thông qua con đường giáo dục, giúp nông dân cải thiện năng suất lao động, phát triển sản xuất.

KN là những hoạt động phối hợp nhịp nhàng với cộng đồng nông dân chứ không phải thay thế họ. Chỉ những người nông dân mới có thể chọn lựa cho họ phương thức sản xuất và cách sống thích hợp với họ. KNV làm việc bên cạnh họ nhưng không thay thế họ làm việc đó. KNV thường xuyên trao đổi thảo luận các vấn đề với nông dân, giúp họ đánh giá tốt hơn các dữ kiện và tìm ra cách giải quyết.

2.3. Thiết lập các mục tiêu

Một trong những vấn đề chính mà khuyến nông trong chương trình phát triển nông thôn gặp phải là việc thiết lập, tái thiết lập hay chấp nhận các mục tiêu hữu hiệu.

Để giải quyết vấn đề này, khuyến nông viên cần phải giúp để xác định hướng đi mà dân chúng muốn và cần, sau đó phải giúp đỡ họ suốt quá trình đi theo hướng đó.

Trong KN, điều quan trọng là cần phải quan tâm đến những gì mà nông dân cảm thấy cần và KN nghĩ mình là cần phải có. Điều lý tưởng nhất là có sự phù hợp hoàn hảo giữa hai điều kiện trên. Tuy nhiên, trong thực tế khó đạt kết quả tốt khi một bên nào đó chiếm ưu thế trong việc sắp đặt các mục tiêu. Những gì mà nông dân muốn chưa chắc là cái họ cần nhất. Những gì mà KNV nghĩ chưa chắc là cái mà nông dân cần. Những KNV có kinh nghiệm họ luôn nghĩ rằng những chương trình khuyến nông thành công là những chương trình đã được xây dựng trên tình huống thực tiễn. Họ cố tìm ra những mong muốn, những nhu cầu, những khó khăn của nông dân trước khi bắt tay vào việc xây dựng mục tiêu cho chương trình khuyến nông.

3. Chức năng của khuyến nông

Chức năng cơ bản của KN là truyền bá những thông tin kiến thức, rèn luyện những kỹ năng và biến những kỹ năng được đào tạo thành kết quả cụ thể trong sản xuất và đời sống.

Đào tạo, tập huấn nông dân và áp dụng thực tế: Tổ chức các khoá tập huấn, hội thảo, xây dựng mô hình tham quan cho nông dân

Thúc đẩy tạo điều kiện cho người nông dân đề xuất các ý tưởng, sáng kiến và thực hiện thành công các ý tưởng sáng kiến của họ, phát triển các hình thức liên kết hợp tác của nông dân nhằm mục tiêu phát triển nông nghiệp nông thôn.

Trao đổi và thực hành là những yếu tố quan trọng trong việc thu thập thông tin, kiến thức, giúp nông dân cùng nhau học tập và chia sẻ kinh nghiệm sản xuất.

Chuyển giao thông tin (thông tin về kỹ thuật, thông tin giá cả thị trường, nguồn vốn có thể vay mượn, những yếu tố phát triển sản xuất...): bao gồm việc xử lý, lựa chọn các thông tin cần thiết phù hợp từ các nguồn khác nhau để phổ biến cho nông dân

Giúp đỡ nông dân giải quyết vấn đề (cố vấn kỹ thuật cho nông dân). Phần lớn những kỹ thuật dựa vào kết quả nghiên cứu khoa học. Tuy nhiên trong trường hợp nông dân có thể tự thông tin và góp ý cho nhau. Cán bộ khuyến nông phải luôn luôn tạo cơ hội để những người sản xuất quan hệ trực tiếp với nhau.

Phối hợp với nông dân tổ chức thử nghiệm phát triển kỹ thuật mới hoặc thử nghiệm kiểm tra tính phù hợp của kết quả nghiên cứu trên hiện trường từ đó làm cơ sở cho việc khuyến khích lan rộng

Giám sát và đánh giá hoạt động khuyến nông

4. Nhiệm vụ của khuyến nông

*** Nhiệm vụ tự nguyện**

- Cung cấp vật tư
- Giúp tồn trữ nông sản và mua bán
- Tham gia công tác nghiên cứu
- Cải thiện cơ sở hạ tầng

*** Nhiệm vụ cản trở**

- Nhiệm vụ kiểm soát
- Theo dõi chương trình tín dụng và thu hồi
- Thu thập số liệu thông tin

5. Các hoạt động của khuyến nông

- Thông tin, tuyên truyền
- Bồi dưỡng, tập huấn, đào tạo
- Xây dựng mô hình, chuyển giao khoa học công nghệ
- Tư vấn và dịch vụ
- Hợp tác quốc tế về khuyến nông

6. Những nguyên tắc hoạt động của khuyến nông

6.1. Phối hợp với nông dân chứ không thay thế nông dân

Giúp đỡ nông dân để họ có thể tự giúp họ, đó là một nguyên tắc cơ bản quan trọng trong công tác khuyến nông.

Chỉ có người nông dân mới lựa chọn cho họ phương thức sản xuất và cách sống thích hợp với họ, khuyến nông viên sống và làm việc bên cạnh họ, nhưng không thay thế họ làm những việc đó.

Khi gặp vấn đề khó khăn, nếu nông dân được cung cấp đầy đủ những thông tin cần thiết và nhiều giải pháp khác nhau của vấn đề thì họ hoàn toàn có thể đưa ra những quyết định sáng suốt và đúng đắn để giải quyết vấn đề phù hợp với hoàn cảnh của họ, và khi thực hiện một quyết định của chính mình, nông dân sẽ trở nên tự tin hơn so với khi bị áp đặt.

Công tác khuyến nông có tính cách hợp tác, tức phối hợp công tác với nông dân, và giúp đỡ nông dân để họ tự giải quyết lấy những vấn đề vướng mắc của họ.

6.2. Công tác khuyến nông có tính cách hoàn toàn dân chủ và tự nguyện

Mỗi hộ nông dân là một đơn vị kinh tế độc lập, đời sống của họ do họ quyết định. Vì vậy nhiệm vụ của khuyến nông là tìm hiểu căn cứ những yêu cầu, nguyện vọng của họ, cung cấp thông tin cần thiết cho họ và để tự họ cảm nhận và hành động. Khuyến nông viên nhất thiết không mệnh lệnh cho các nông dân phải tham gia chương trình, không ép buộc họ tham gia vào một kế hoạch nào, chỉ có khuyến khích hay thuyết phục để họ tự nguyện tham gia chứ không cưỡng bức họ.

6.3. Công tác khuyến nông mang tính chất toàn diện

Công tác khuyến nông không chỉ nhằm mục tiêu rèn luyện cho nông dân có đầy đủ năng lực giải quyết vấn đề của họ, gây lòng tự tin cho họ mà còn có mục đích huấn luyện nông dân thành những công dân tốt, bên cạnh đó khuyến nông còn giúp nông dân xây dựng cuộc sống gia đình hạnh phúc.

6.4. Công tác khuyến nông lấy sự thích ứng cho từng địa phương làm nguyên tắc

Một kế hoạch khuyến nông rất thích hợp với vùng A nhưng nếu đem áp dụng cho vùng B có thể bị thất bại. Vì thế nên xem xét các tình huống thực tế của địa phương mà áp dụng các kế hoạch khuyến nông khác nhau.

6.5. Công tác khuyến nông dựa trên nguyên tắc bình đẳng

Sự phối hợp công tác giữa khuyến nông viên và nông dân là bình đẳng, không phân biệt giai cấp giàu nghèo. Phương châm giáo dục khuyến nông là “hữu giáo vô loại” dạy tất cả mọi người không phân biệt là người nào

6.6. Công tác khuyến nông là một công việc đầy trách nhiệm

Khuyến nông là người phục vụ tận tụy của nông dân, có trách nhiệm đáp ứng những nhu cầu của người dân trong vùng và người dân có quyền đánh giá hiệu quả hoạt động của khuyến nông. Vì vậy công tác khuyến nông có tính cách vì cộng đồng công tác chứ không làm vì mong muốn người dân biết ơn mình. Và khuyến nông cũng phải chịu trách nhiệm trước Nhà Nước qua những chính sách phát triển nông thôn.

6.7. Công tác khuyến nông cần phải hợp tác chặt chẽ với các tổ chức phát triển nông thôn khác

Khuyến nông chỉ là một trong rất nhiều hoạt động (kinh tế, xã hội, chính trị) phục vụ cho việc phát triển xã hội nông thôn. Vì các tổ chức khác cũng đóng vai trò quan trọng đối với nông dân và gia đình cả họ, do đó để công tác khuyến nông được dễ dàng và hiệu quả hơn thì khuyến nông cần phải sẵn sàng để hợp tác với các tổ chức của chính phủ cũng như tư nhân có uy tín trong vùng.

Thường thì các tổ chức sau được chú trọng

- Các đoàn thể chính trị và lãnh đạo địa phương: Sự ủng hộ tích cực của họ sẽ giúp cho mối liên hệ giữa khuyến nông viên và nông dân được thuận lợi hơn.
- Các cơ sở dịch vụ: Cung cấp vật liệu cho phục vụ sản xuất nông nghiệp hay các lĩnh vực khác, cho vay vốn hay các dịch vụ thương mại. Những dịch vụ như vậy sẽ giúp nông dân thoải mái nhiều hơn trong việc sản xuất
- Các dịch vụ về sức khỏe: Qua các dịch vụ này, khuyến nông viên sẽ nắm được tình trạng sức khỏe của người dân trong vùng, đặc biệt là tình trạng về dinh dưỡng. Do đó, khuyến nông viên phải theo dõi chặt chẽ các chương trình, các đề án liên quan và nắm bắt cho được các nhu cầu của địa phương trong lĩnh vực này.
- Các trường học ở địa phương: đây là nơi khuyến nông viên nắm bắt được những nhà sản xuất nông nghiệp tương lai và bắt đầu chỉ dẫn cho họ những kiến thức và tập cho họ làm quen với với các công việc của nhà nông.
- Các dịch vụ phát triển cộng đồng: Mục đích của dịch vụ này rất gần với mục đích của khuyến nông. Khuyến nông viên cần có mối giao tiếp thường xuyên và chặt chẽ với các cán bộ lãnh đạo của cộng đồng để cùng nhau xác định những

vướng mắc, trở ngại mang tính chất xã hội hoặc văn hoá, ảnh hưởng đến sự tiến bộ, đồng thời khuyến khích tập thể dân trong vùng thực hiện những chương trình đã đề ra.

6.8. Khuyến nông làm việc với các đối tượng khác nhau

Những mối quan tâm của nông dân trong một vùng không nhất thiết phải giống nhau. Số nông dân giàu (có nhiều ruộng đất) sẽ dễ dàng chấp nhận áp dụng những khuyến cáo mới. Số nông dân nghèo sẽ dè dặt hơn. Như vậy, khuyến nông không phải cho tất cả nông dân những lời khuyên giống nhau, mà cần phải phân loại họ ra thành từng nhóm và thảo ra chương trình thích hợp cho từng nhóm đã phân loại. Khuyến nông viên phải luôn nhớ rằng phải phân loại họ ra thành từng nhóm khác nhau và thảo ra những chương trình thích hợp với họ. Những người nghèo đặc biệt cần đến sự giúp đỡ. Bởi vì sử dụng đồng vốn ít ỏi của họ vào công tác khuyến nông là đã trực tiếp tác động đến sự sống còn của họ và gia đình họ. cần phải nhấn mạnh rằng những người nông dân trong cùng một làng có thể thuộc vào những nhóm phân loại khác nhau, có nguồn lợi và khả năng khác nhau nên họ cần phải được quan tâm ở những khía cạnh khác nhau.

6.9. Khuyến nông là nhịp cầu thông tin hai chiều

Khuyến nông là một nhịp cầu vừa chuyển giao kiến thức khoa học kỹ thuật của các cơ quan nghiên cứu đến nông dân vừa tiếp nhận thông tin của nông dân chuyển đến cơ quan nghiên cứu.

Khuyến nông không phải là quá trình truyền đạt kiến thức và ý tưởng một chiều từ khuyến nông viên đến nông dân. những kết quả khoa học mà khuyến nông viên đưa đến cho nông dân là một vốn quý. Song những thông tin mà khuyến nông viên và các nhà nghiên cứu nhận được từ nông dân cũng là một vấn đề quan trọng. Người nông dân rất thông thạo môi trường và hệ thống canh tác của họ, cho nên khi họ có ý kiến, nhận xét thì khuyến nông viên phải biết tiếp thu những ý kiến đó cũng như biết đưa ra những ý kiến đóng góp của mình. Những trao đổi như vậy có thể xảy ra ở những giai đoạn khác nhau trong quá trình làm việc với nông dân. Khi một vấn đề đã được đặt ra, nhờ có mối liên hệ chặt chẽ với nông dân, khuyến nông viên có thể giúp các nhà nghiên cứu hiểu rõ thêm tình hình sản xuất địa phương và những khó khăn thường gặp trong quá trình sản xuất và tạo điều kiện để các nhà nghiên cứu liên hệ trực tiếp với người sản xuất, như vậy những khuyến cáo của họ sẽ phù hợp với đòi hỏi của người nông dân hơn.

Ví dụ: Khi áp dụng một kỹ thuật mới hay một giống mới có thể cho ra kết quả tốt ở trại thí nghiệm nhưng lại không ổn định ở ngoài đồng ruộng sản xuất, những thử nghiệm trên đồng ruộng cho phép chúng ta kiểm nghiệm những khuyến

cáo của các nhà khoa học và qua đó định hướng những nghiên cứu trong tương lai.

Muốn cho công tác khuyến nông đạt hiệu quả cao thì việc trao đổi giữa các nhà nghiên cứu, khuyến nông viên và nông dân là rất cần thiết và đây là một nguyên tắc cơ bản của khuyến nông.

7. Vai trò của một cán bộ khuyến nông

Vai trò của một cán bộ khuyến nông được mô tả bằng các từ sau:

- Người thầy
- Người nghe
- Người tổ chức
- Người trọng tài
- Người quản lý
- Người lãnh đạo
- Người học kinh nghiệm
- Người xúc tác
- Người cố vấn
- Người vận động
- Người cung cấp thông tin
- Người cổ vũ

8. Tiêu chuẩn cho một khuyến nông viên

Nhiều người cho rằng công tác khuyến nông tương đối dễ dàng, thực tế không phải như vậy. Công việc thí nghiệm, nghiên cứu có đối tượng là cây trồng, vật nuôi đã khó như vậy thì công tác khuyến nông có đối tượng là con người thì càng phức tạp hơn rất nhiều. Nông dân là con người, là con người thì rất đa dạng, có người cầu tiến, dễ dàng tiếp thu cái mới, nhưng cũng có những người bảo thủ, mặc cảm, tự ti, kiến thức kém..

Một cán bộ khuyến nông tốt cần có những đức tính sau:

- Chính trực, liêm khiết để nông dân tin nhiệm
- Có năng lực phán đoán để giải quyết những khó khăn cho nông dân
- Biết tổ chức và có tài diễn đạt ý kiến trình bày vấn đề một cách giản dị hợp với tư tưởng, ngôn ngữ và trình độ hiểu biết của nông dân.

- Không mặc cảm tự ti và biết kiên nhẫn trong khi thực hiện chương trình hoặc khi tiếp xúc với nông dân, học hỏi nông dân những điều hay để thêm kinh nghiệm, tìm hiểu nhu cầu, nguyện vọng và những khó khăn của nông dân để giúp nông dân giải quyết những thoả đáng.

- Có kiến thức kỹ thuật để giúp nông dân giải quyết những vấn đề chuyên môn.

- Vui vẻ, hoà nhã, cư xử khéo léo với nông dân để có được thiện cảm với họ

CÂU HỎI ÔN TẬP

1/ Mục tiêu và nhiệm vụ của khuyến nông là gì?

2/ Nhưng tiêu chuẩn nào là cần thiết đối với 1 cán bộ khuyến nông? Tại sao?

Chương 2

NÔNG DÂN VỚI CHƯƠNG TRÌNH KHUYẾN NÔNG

Giới thiệu:

Nông dân là lực lượng lao động chính tạo nên các sản phẩm nông nghiệp, sản phẩm chất lượng hay không phụ thuộc phần lớn vào kỹ thuật sản xuất cũng như nhận thức của nông dân

Việc nông dân tham gia vào các chương trình khuyến nông góp phần cải thiện kỹ thuật sản xuất cũng như trình độ nhận thức của nông dân cũng được ngày càng nâng cao hơn

Bên cạnh đó, thành công của một chương trình khuyến nông phụ thuộc vào việc nông dân có tích cực tham gia hay không, do đó đòi hỏi học viên phải xác định được vai trò của nông dân trong các chương trình khuyến nông từ đó có các giải pháp phù hợp để thúc đẩy nông dân tham gia vào các chương trình khuyến nông

Mục tiêu:

Kiến thức: Trình bày, và nắm bắt được các kiến thức về sự tham gia, vai trò và những yếu tố ảnh hưởng đến sự tham gia của nông dân trong chương trình khuyến nông

Kỹ năng: Thúc đẩy sự tham gia của nông dân trong các chương trình khuyến nông

Năng lực tự chủ và trách nhiệm: Rèn luyện tính cẩn thận, ham học hỏi. Làm việc độc lập hoặc làm việc theo nhóm, giải quyết công việc, vấn đề phức tạp trong điều kiện làm việc thay đổi, chịu trách nhiệm cá nhân và trách nhiệm đối với nhóm.

1. Sự tham gia của nông dân trong chương trình khuyến nông

Ở đây chúng ta thảo luận thuật ngữ “tham gia” theo nghĩa rộng và trong cách mà nông dân và những người đại diện cho họ hợp tác với các khuyến nông viên trong việc lập kế hoạch, thực hiện đánh giá chương trình

1.1. Sự tham gia là gì?

Sự hợp tác của của nông dân trong việc thực hiện chương trình khuyến nông bằng cách tham dự các buổi họp khuyến nông, trình diễn phương pháp mới trên đồng ruộng của họ, đặt câu hỏi cho khuyến nông viên.

Tổ chức thực hiện những hoạt động khuyến nông bởi những nhóm nông dân như là lớp tập huấn, trình diễn

Cung cấp thông tin cần thiết cho việc lập kế hoạch hiệu quả một chương trình khuyến nông

Nông dân hoặc những người đại diện tham gia vào tổ chức khuyến nông quyết định chương trình hành động để đạt được mục tiêu mong đợi, giám sát và đánh giá hoạt động của khuyến nông

Chia sẻ kinh phí hoạt động khuyến nông

1.2. Tại sao nông dân phải tham gia?

Họ có kiến thức thông tin chủ yếu cho việc lập kế hoạch một chương trình khuyến nông thành công bao gồm mục tiêu, tình huống, kiến thức, kinh nghiệm của họ.

Họ sẽ hợp tác năng động hơn và chia sẻ trách nhiệm với khuyến nông

Trong một xã hội dân chủ, mọi người có quyền tham gia trong việc làm quyết định để đạt được mục tiêu mà họ mong đợi.

Nhiều vấn đề khó khăn trong nông nghiệp như kiểm soát sự xói mòn đất, đạt được hệ thống canh tác bền vững, cân đối thị trường tiêu thụ sản phẩm... không thể giải quyết nếu chỉ thông qua cá nhân mà phải có sự tham gia của nhóm đối tượng và quyết định của tập thể.

Nông dân khó thay đổi suy nghĩ, tập quán của họ nếu chỉ ngoan ngoãn nghe theo khuyến cáo của khuyến nông, nhưng nếu họ đề xuất thì họ sẽ có trách nhiệm hơn.

2. Tiến trình chấp nhận kỹ thuật mới của nông dân

2.1. Bối cảnh của nông dân trước khi quyết định

Tất cả những nghiên cứu có liên quan đến sự tiếp xúc giữa khuyến nông viên và nông dân đều phải được bắt đầu từ bối cảnh mà nông dân sinh sống, quản lý nông hộ và làm quyết định hàng ngày

Chủ nông hộ là chủ thể trong sản xuất nông nghiệp. Mỗi người có đặc tính khác nhau trong việc tiếp nhận, xử lý các việc sử dụng, hoặc không sử dụng những khuyến cáo kỹ thuật trong quá trình sản xuất của họ.